

Sygn. akt I Ca 98/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSO Arkadiusz Kuta (spr.)

Sędziowie : SO Dorota Twardowska

SO Mariusz Gregorowicz

Protokolant: st. sekr. sąd Joanna Kmin

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2019 roku w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. J. (1)

przeciwko (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku

z dnia 17 stycznia 2018 roku , sygnatura akt I C 1287/17

oddala apelację.

Sygnatura akt I Ca 98/19

UZASADNIENIE

A. J. (1) domagała się zasądzenia od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku kwoty 10.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu .

Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku wniósł o oddalenie powództwa .

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku oddalił powództwo wyrokiem z dnia 17 stycznia 2018 roku .

Ustalił Sąd pierwszej instancji , że A. J. (1) złożyła w dniu 1 grudnia 2011 roku , w Sądzie Okręgowym w Gdańsku , pozew przeciwko A. T. i B. B. , żądając orzeczenia nakazem zapłaty na podstawie dwóch weksli , by pozwani zapłacili solidarnie kwotę 265.503,47 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu . Do pozwu dołączyła oryginały dwóch weksli : weksla in blanco z dnia 30 listopada 2011 roku na kwotę 251.868,78 zł , gdzie wystawcą była A. B. zaś poręczycielem – B. B. i weksel in blanco z dnia 30 listopada 2011 roku na kwotę 13.634,69 zł , gdzie wystawcą weksla był A. T. , a poręczycielem – B. B. . Następnie pełnomocnik powódki poinformował Sąd Okręgowy w Gdańsku , że na skutek oczywistej omyłki dołączono do pozwu , zamiast weksla z dnia 30 listopada 2011 roku na sumę 251.868,78 zł wystawionego przez A. T. i poręczonego przez B. B. , weksel z tego

samego dnia i na tę samą sumę , lecz wystawiony przez A. B. i poręczony przez B. B. . Pełnomocnik wniósł o zwrot oryginału weksla wystawionego przez A. B. . W dniu 30 marca 2012 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym I Nc (...) , którym nakazał A. T. i B. B. , aby zapłacili na rzecz A. J. (1) kwotę 265.503,47 zł z odsetkami i kosztami procesu . Jednocześnie nakazano zwrócić pełnomocnikowi powódki weksel wystawiony przez A. B. , co polegało na zawiadomieniu pismem z dnia 4 kwietnia 2012 roku , że weksel zostanie zwrócony w sekretariacie I Wydziału Cywilnego Sądu Okręgowego w Gdańsku .

Ustalił dalej Sąd pierwszej instancji , że dniu 21 maja 2012 r. sędzia referent wydał zarządzenie o skasowaniu oryginału weksla będącego podstawą nakazu zapłaty wydanego w sprawie I Nc(...) przez jego przekreślenie i nakazał przechowywanie go w zalakowanej kopercie , która miała zostać dołączona do akt sprawy . Wykonując to zarządzenie pracownik sekretariatu omyłkowo skasował weksel wystawiony przez A. B. , a nie weksel , który był podstawą wydania nakazu zapłaty .

W dniu 11 grudnia 2014 roku A. J. (1) złożyła w Sądzie Okręgowym w Gdańsku pozew przeciwko A. B. o zapłatę w postępowaniu nakazowym z weksla kwoty 194.984,47 zł z odsetkami od dnia 30 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu (sygnatura akt XV Nc(...) , następnie XV C (...)) . Wniosła o dołączenie oryginału weksla z dnia 30 listopada 2011 roku wraz z deklaracją wekslową , wystawionego przez A. B. na kwotę 251.868,78 zł , znajdującego się w sekretariacie I Wydziału Cywilnego Sądu Okręgowego w Gdańsku w aktach sprawy I Nc (...) . Sąd pierwszej instancji przytoczył za uzasadnieniem tego pozwu twierdzenia o zawarciu przez A. J. (1) , A. B. , B. B. i A. T. w dniu 24 kwietnia 2012 roku ugody , którą nastąpić miało zakończenie sporu dotyczącego wszelkich roszczeń objętych umową najmu nr (...) z dnia 1 lipca 2011 roku , wszelkich roszczeń objętych protokołem zdawczo – odbiorczym z dnia 20 listopada 2010 roku lokalu użytkowego położonego w G. przy ul. (...) , a co do dłużników B. B. i A. T. – wszelkich roszczeń objętych nakazem zapłaty z dnia 30 marca 2012 roku wydanym w postępowaniu nakazowym z weksla – sygnatura akt I Nc (...) .

Sąd Rejonowy ustalił , że w dniu 18 czerwca 2015 roku dokonano otwarcia zalakowanej koperty znajdującej się w aktach sprawy I Nc (...) Sądu Okręgowego w Gdańsku . Stwierdzono , że doszło do omyłkowego skasowania weksla wystawionego przez A. B. . W sprawie XV Nc (...) zarządzono przesłanie kopii tego weksla pełnomocnikowi powódki , a ten pismem z dnia 29 czerwca 2015 roku oświadczył , że weksel ten stanowi podstawę żądania zapłaty . Następnie opisał Sąd Rejonowy przebieg tego postępowania wskazując , że zarządzeniem z dnia 31 sierpnia 2015 roku stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty oraz zobowiązano pełnomocnika powódki do uiszczenia brakującej opłaty sądowej w kwocie 7.313 zł . Zarządzeniem z dnia 30 września 2015 roku zwrócono pozew , wobec bezskutecznego upływu terminu do uiszczenia brakującej opłaty sądowej , a postanowieniem z dnia 9 grudnia 2015 roku odrzucono jej zażalenie od tego zarządzenia – z powodu jego nieopłacenia . Postanowienie to jest prawomocne .

Sąd pierwszej instancji wskazał , że stan faktyczny był niesporny i ustalony został na podstawie zgromadzonych dokumentów . Ocenie podlegało roszczenie o odszkodowanie w związku z omyłkowym , prawnie niedopuszczalnym skasowaniem weksla w Sądzie Okręgowym w Gdańsku . Żądanie powódki wynikać miało z odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa w związku z wykonywaniem władzy publicznej . Zgodnie z art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa . Odpowiedzialność powstaje wówczas , gdy łącznie spełnione są jej trzy ustawowe przesłanki , a mianowicie : bezprawność działania lub zaniechania sprawcy , szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy , a szkodą . Kolejność badania tych przesłanek nie może być przy tym dowolna . W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania) , z którego wynikać ma szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności , a następnie ustalenie , czy wystąpiła szkoda oraz jakiego rodzaju i dopiero po stwierdzeniu , że obie te przesłanki zachodzą , możliwe jest zbadanie normalnego związku przyczynowego między nimi .

Bezprawność występuje gdy naruszono przepisy prawa . Zauważył więc Sąd pierwszej instancji , że pozwany nie przeczył omyłkowemu skasowaniu weksla . Sekretarz sądowy wykonujący zarządzenie sędziego z dnia 21 maja 2012 roku skasował bowiem weksel , który nie był podstawą wydanego w sprawie I Nc (...) nakazu zapłaty . W tym czasie obowiązywał przepis rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 roku Regulamin urzędowania

sądów powszechnych (Dz. U. pozycja 48), który stanowił , że po zakończeniu postępowania weksle , na zarządzenie przewodniczącego wydziału , po skasowaniu przez przekreślenie , podlegają włączeniu do akt sprawy , po uprzednim umieszczeniu w zalakowanej kopercie (§ 90 ust. 4) . Obecnie zaś obowiązuje przepis , który stanowi , że weksle , na podstawie których został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym po zakończeniu postępowania , na zarządzenie przewodniczącego wydziału , podlegają włączeniu do akt sprawy , po uprzednim umieszczeniu na nich adnotacji określającej sąd , w którym toczyło się postępowanie , sygnaturę akt sprawy oraz datę i sposób zakończenia postępowania (§ 101 ust. 1) . Przepis ten wszedł w życie po prawomocnym zakończeniu postępowania I Nc(...) .

Wyjaśnił dalej Sąd Rejonowy , że przez szkodę należy rozumieć uszczerbek w dobrach prawnie chronionych , którego poszkodowany doznał wbrew własnej woli . Powódka nie wykazała aby uszczerbek taki rzeczywiście poniosła , to jest aby została pozbawiona możliwości dochodzenia roszczenia , którego zapłatę miał zabezpieczać skasowany weksel . Miał on charakter gwarancyjny , czyli zabezpieczał należności wynikające ze stosunku podstawowego łączącego A. J. (1) z A. B. , B. B. i A. T. , potwierdzone ugodą z dnia 24 kwietnia 2012 roku . Do pozwu wraz z wekslem została dołączona deklaracja wekslowa . Nie miał on więc charakteru samodzielnego papieru wartościowego . Uznał Sąd pierwszej instancji , że stwierdzenie szkody wymagało zatem wykazania , że brak weksla uniemożliwił skuteczne dochodzenie roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego – potwierdzonego ugodą – czego powódka nie zdołała uczynić . Swojej szkody upatrywała natomiast w samym tylko fakcie zniszczenia weksla , co było nieuprawnione biorąc pod uwagę jego charakter . Same utrudnienia w dochodzeniu roszczenia na podstawie stosunku podstawowego , czy też konieczność uiszczenia wyższej opłaty , nie stanowiła podstawy przyjęcia szkody . Argumenty powódki związane natomiast z krzywdą jaka może się wiązać z bezprawnym działaniem czy zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej były bezprzedmiotowe , ponieważ powódka nie domagała się zasądzenia zadośćuczynienia .

W podsumowaniu wyводу odnośnie przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa wskazał Sąd pierwszej instancji , że powódka nie wykazała aby brak weksla spowodował utratę roszczenia i niemożność jego skutecznego dochodzenia , a więc brak było podstaw do przyjęcia , aby pomiędzy A. B. i Skarbem Państwa zachodziła współodpowiedzialność za zobowiązanie A. B. o charakterze in solidum .

Zwrócił wreszcie uwagę Sąd Rejonowy , że w celu umożliwienia uprawnionemu dochodzenia praw mimo „ zaginięcia ” weksla ustawodawca uregulował w Prawie wekslowym postępowanie sądowe o umorzenie zaginionych weksli wskazując , że tylko na podstawie orzeczenia uznającego weksel za umorzony można wykonywać wszystkie prawa z weksla . Sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku , że pomimo uregulowania w ten sposób „ zaginięcia weksla ” , pojęcie to należy rozumieć szeroko . Obejmuje ono także jego kradzież , spalenie , zniszczenie oraz tego rodzaju uszkodzenie , które uniemożliwia wykonywanie praw wekslowych . Legitymowanym czynnie do żądania umorzenia jest posiadacz weksla . Wierzyciel wekslowy , który złożył weksel do akt sądowych w celu dochodzenia swoich uprawnień nie przestaje być posiadaczem weksla , a w razie zaginięcia weksla z akt jest „ tym komu weksel zaginął ” w rozumieniu art. 96 Prawa wekslowego . Powódka dotychczas nie skorzystała z postępowania przewidzianego w art. 96 - 100 Prawa wekslowego , co miało potwierdzać założenie , że wystąpienie z powództwem było przedwczesne . W przypadku umorzenia weksla można bowiem wykonywać wszelkie prawa z weksla wynikające .

Apelację od tego wyroku złożyła A. J. (1) zaskarżając orzeczenie Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku w całości i wnosząc o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa (po sprecyzowaniu wniosku apelacyjnego w piśmie procesowym z dnia 6 czerwca 2018 roku – przyp. wł.) , lub uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania innemu , równorzędnemu sądowi (j.w.) .

Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego , to jest :

- art. 51 k.p.c. w związku z art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. przez niezawiadomienie sądu o zachodzącej podstawie do wyłączenia sędziego z uwagi na określone ustawą Prawo o ustroju sądów powszechnych uprawnienia administracyjne prezesa sądu okręgowego wobec sędziów sądu rejonowego co skutkuje nieważnością postępowania określoną w art. 379 pkt 4 k.p.c. ;

- art. 233 § 1 k.p.c. przez błędne dokonanie ustaleń faktycznych wynikające z braku bezstronności i wszechstronności w ocenie materiału dowodowego , polegające na uznaniu , że powódka nie poniosła szkody na skutek bezprawnego działania pozwanej , pomimo że po dacie skasowania weksla nie miała możliwości dochodzenia roszczenia na podstawie umowy stanowiącej stosunek podstawowy zobowiązania wekslowego z uwagi na przedawnienie wynikających z niej roszczeń .

Dojść miało także do naruszenia prawa materialnego , to jest art. 417 k.c. w związku z art. 117 k.c. i art. 10 w związku z art. 17 prawa wekslowego przez przyjęcie , że bezprawne skasowanie weksla nie było przyczyną powstania szkody , a ponadto , że szkoda nie zaistniała oraz , że pomiędzy wystawcą weksla A. B. („ , a Skarbem Państwa ” – przyp. wł.) nie zachodzi współodpowiedzialność za zobowiązanie o charakterze in solidum , z uwagi na gwarancyjny charakter weksla , pomimo że powódka nie miała możliwości dochodzenia roszczeń ze stosunku podstawowego z uwagi na jego przedawnienie .

W uzasadnieniu apelacji stwierdzono , że postępowanie poprzedzające wydanie zaskarżonego wyroku dotknięte jest nieważnością z uwagi na rozpoznanie sprawy przez sędziego , co do którego z ustawy zachodzą przesłanki wyłączenia . Stroną pozwaną jest Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego . Sędzia Sądu Rejonowego rozpatrującego sprawę objęta jest zakresem oddziaływania Prezesa Sądu Okręgowego w (...) , na przykład w zakresie przydziału do wydziałów , rozkładu dyżurów oraz zakresu obowiązków . W ocenie skarżącej charakter tej zależności był przesłanką do zgłoszenia w trybie art. 51 k.p.c. istnienia podstawy wyłączenia , czego nie dokonano , a co skutkuje nieważnością postępowania .

A. J. (1) wywołała nadto , że Sąd Rejonowy , uznając że bezprawne skasowanie weksla nie doprowadziło do powstania szkody pominął , że na skutek dokonania tej czynności stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty oraz zobowiązano apelantkę do uiszczenia kwoty 7.313 zł tytułem brakującej opłaty sądowej od pozwu i kwota ta stanowi udowodnioną szkodę poniesioną przez pozwaną i pozostaje w związku przyczynowym z bezprawnym działaniem pozwanej . Podkreślała również znaczenie weksla dla dochodzenia roszczenia , w tym ułatwienia polegające na rozpoznaniu sprawy w postępowaniu nakazowym , czy możliwości puszczenia weksla w obieg przez indos . Konsekwencją uchybień , których miał się dopuścić Sąd Rejonowy było uznanie , że Skarb Państwa nie jest współzobowiązany z wystawcą weksla . W chwili złożenia powództwa na podstawie weksla powódka nie miała możliwości dochodzenia roszczenia z umowy , ponieważ było już przedawnione . Skarżąca podała , że umowa najmu , którą zabezpieczał weksel zawarta została w dniu 1 lipca 2011 roku , protokół zdawczo odbiorczy sporządzono w dniu 20 listopada 2010 roku , natomiast termin płatności weksla został oznaczony na dzień 28 grudnia 2011 roku . Zatem w dniu 11 grudnia 2014 roku , czyli w dniu złożenia pozwu , powódka miała możliwość dochodzenia roszczeń jedynie na podstawie weksla .

W piśmie procesowym z dnia 6 czerwca 2018 roku apelantka powtórzyła dotychczas stawiane zarzuty . Twierdziła , że dopuszczenie się niezgodnego z prawem działania przy wykonywaniu władzy publicznej spowodowało u niej szkodę w postaci wartości przedmiotu sporu wskazanej w pozwie z dnia 11 grudnia 2014 roku przeciwko A. B. . Podkreślała , że w Prawie wekslowym nie występuje pojęcie „ weksla gwarancyjnego ” , a więc brak jest podstaw do tego aby uznać , że weksel nie miał charakteru samodzielnego papieru wartościowego .

Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku wniósł o oddalenie apelacji .

Pozwany kwestionował podstawy dla stwierdzenia nieważności postępowania . Zwrócił uwagę , że powódka nie wywołała szkody z konieczności uiszczenia wyższej opłaty od pozwu w postępowaniu zwykłym , lecz z pozbawienia jej możliwości dochodzenia roszczenia od dłużnika wekslowego . Sąd Rejonowy nie mógł wyjść poza żądanie pozwu , a w postępowaniu apelacyjnym nie ma możliwości rozszerzenia żądania pozwu o przywołane okoliczności faktyczne . Ponadto z uwagi na gwarancyjny charakter weksla powódka winna wykazać , że wierzytelność , którą zabezpieczał weksel rzeczywiście istniała i w jakiej wysokości , czy miała ona w konkretnych okolicznościach faktycznych , z uwagi na treść umowy i deklaracji wekslowej , uprawnienie do wypełnienia weksla i czy uprawnienie to zostało , w świetle przepisów prawa wekslowego , wykonane bez ich naruszenia i w końcu , że brak weksla uniemożliwił jej skuteczne

dochodzenie roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego . Pozwany twierdził nadto , że ze stanowiska samej powódki wynika modyfikacja stosunku zobowiązaniowego już po wypełnieniu weksla – na skutek ugody z dnia 24 kwietnia 2012 roku , a więc roszczenie w chwili wnoszenia pozwu przeciwko A. B. nie było przedawnione .

Sąd Okręgowy w Elblągu ustalił i zważył , co następuje :

Apelacja A. J. (1) okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu .

Najdalej idący zarzut apelantki opiera się na twierdzeniu o naruszeniu art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. - sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy w sprawach , w których pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym , że wynik sprawy oddziałowa na jego prawa lub obowiązki . W przypadku ziszczenia się wskazanej przesłanki wyłączenia sędziego bezprzedmiotowy jest już zarzut naruszenia art. 51 k.p.c. przez zaniechanie zawiadomienia o powstałej przyczynie wyłączenia , ponieważ przesłanka opisana w art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. ma charakter bezwzględny i wyłączenie następuje z mocy ustawy . Rzeczywiście powstaje wówczas stan opisany w art. 379 pkt 4 k.p.c. – udział w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji sędziego wyłączonego z mocy ustawy powoduje nieważność postępowania i zmusza do uchylenia zaskarżonego wyroku , zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania .

Sąd odwoławczy stwierdza , że w postępowaniu przed Sądem Rejonowym Gdańsk – Południe w Gdańsku sędzia nie pozostawał z pozwanym Skarbem Państwa – Prezesem Sądu Okręgowego w Gdańsku w takim stosunku prawnym , że wynik sprawy miałby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki . Nie ziszcila się zatem przesłanka nieważności postępowania określona w art. 379 pkt 4 k.p.c.

Wiodące znaczenie dla uznania zarzutu powódki za bezzasadny miała wykładnia art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. Dla wystąpienia bezwzględnej przesłanki wyłączenia sędziego i stronę wiązać winien stosunek prawny , ale nadto wynik sprawy oddziaływać musi na prawa i obowiązki sędziego wynikające z tego stosunku prawnego .

Oznacza to , że dla ziszczenia podstawy wyłączenia z ustawy konieczne jest aby zapadłe w rozpoznawanej sprawie orzeczenie , rozstrzygające spór o odpowiedzialność deliktową Skarbu Państwa względem A. J. (2) , oddziaływało na sytuację prawną sędziego , a okoliczności takie nie występują ani nie zostały przez apelantkę przywołane . Ta skupia się bowiem wyłącznie na poszukiwaniu w przepisach regulujących status sędziego oraz jego prawa i obowiązki norm usprawiedliwiających tezę o podporządkowaniu służbowym sędziów sądów rejonowych stronie procesu – ściśle Prezesowi Sądu Okręgowego reprezentującemu Skarb Państwa . Tymczasem oczywiste jest , że w odniesieniu do formułowanych przez powódkę podstaw odpowiedzialności pozwanego w sprawie o zapłatę sędzia Sądu pierwszej instancji nie występował jako wierzyciel lub dłużnik solidarny , poręczyciel , czy zobowiązany z tytułu regresu lub w innej roli związanej z przedmiotem procesu .

Już tylko dla porządku można zatem wskazać , że wbrew zarzutom apelacji prezes sądu okręgowego nie jest zwierzchnikiem służbowym sędziów sądów rejonowych , co jasno wynika z art. 22 § 1 pkt 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (obecnie tekst jednolity z 2019 roku Dziennik Ustaw pozycja 52) . Przyznając , że Prawo o ustroju sądów powszechnych przewiduje przypadki , które rodzić mogą określone prawem relacje pomiędzy sędzią sądu rejonowego , a prezesem sądu okręgowego (np. art. 22a § 1 w brzmieniu obowiązującym w chwili wszczęcia postępowania przed Sądem pierwszej instancji , czy art. 86 §§ 4 i 5 oraz art. 95 § 2) stwierdzić należy , że nie rodzą one stosunku prawnego , który pozostawałby w takim związku z przedmiotem sprawy , o którym traktuje art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c.

W piśmie procesowym z dnia 6 czerwca 2018 roku apelantka wskazywała na podstawę nieważności , która miałaby wynikać z uchybienia art. 49 k.p.c. - sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony , jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju , że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie . Przesłanka nieważności wymieniona w art. 379 pkt 4 traktuje wyłącznie o sytuacji gdy w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy , a więc nie dotyczy przypadków nieobjętych normą art. 48 k.p.c.

We wspomnianym piśmie zarzuca się również , że wniosek o wyłączenie sędziów nie został uwzględniony . Zarzut ten wiązano , jak się wydaje , z przekonaniem skarżącej o istnieniu przesłanek wyłączenia opisanych w cytowanym już art. 49 k.p.c. Sąd odwoławczy wskazuje , że w rozstrzyganej sprawie powódka nie składała wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Rejonowego , a więc jej zarzut jest oczywiście bezzasadny . Nie ma podstaw dla stwierdzenia , że w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji doszło do uchybienia procedurze polegającego na nierozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z obawy o jego bezstronność .

W postępowaniu przed Sądem Rejonowym Gdańsk – Południe w Gdańsku powódka ograniczyła się do złożenia , adresowanego do tego Sądu wniosku o rozpoznanie sprawy przez inny sąd rejonowy (punkt 4 petitum pozwu) . Wniosek nie zawierał uzasadnienia ani wskazania podstawy prawnej . Postanowieniem z dnia 31 lipca 2017 roku wniosek ten oddalono . W art. 394 k.p.c. , określającymi przypadki dopuszczalności zażalenia od orzeczeń sądu pierwszej instancji , nie wymieniono takiego postanowienia . Zażalenie nie przysługuje na odmowę przekazania sprawy innemu sądowi . Orzeczenie to mogło podlegać kontroli instancyjnej . Apelantka nie złożyła jednak wniosku o rozpoznanie w postępowaniu apelacyjnym tego postanowienia Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku , jako orzeczenia wypadkowego , mającego wpływać na rozstrzygnięcie sprawy . Zgodnie z art. 380 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje zapadłe w pierwszej instancji orzeczenia niepodlegające zaskarżeniu w drodze zażalenia tylko na wniosek strony .

Sąd odwoławczy zwraca nadto uwagę , że wątpliwość apelantki co do bezstronności sędziego wiązała ona z zarzutem naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. dokonania błędnych ustaleń faktycznych . To brak bezstronności spowodować miał wadliwe uznanie , że powódka nie poniosła szkody , pomimo że po dacie skasowania weksla nie miała możliwości dochodzenia roszczenia na podstawie umowy stanowiącej stosunek podstawowy zobowiązania wekslowego z uwagi na przedawnienie wynikających z niej roszczeń . Zarzut ten nie został rozwinięty , to jest nie zawierał opisu przejawów braku bezstronności ani żadnych argumentów nawiązujących do problematyki wpływu jaki miałby wywierać „ brak bezstronności w ocenie materiału dowodowego ” (zarzut z punktu 1b petitum apelacji – karta 129v) . Ocena materiału dowodowego prowadzi do ustalenia faktów , a te były w rozstrzyganej sprawie niesporne . Zarzut apelantki był naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. więc bezprzedmiotowy . Dla sprawy kluczowe było natomiast zagadnienie szkody , co do którego strony prezentowały przeciwstawne stanowiska . Powódka przekonywała , że jej szkoda wynika z samej utraty własności weksla , z którego była uprawniona i równa jest części sumy wekslowej . Przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji , że jest to rozumowanie nieuprawnione (strony 11 i 12 uzasadnienia zaskarżonego wyroku – karty 122 i 123) nie wynika z braku bezstronności , a stanowi konsekwencję poprawnego pod względem prawnym wyводу o cechach weksla znajdującego się w posiadaniu powódki i charakterze odpowiedzialności odszkodowawczej .

Zauważyć należy zresztą , że apelantka wiąże zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. z zagadnieniem przedawnienia roszczenia powódki z umowy stanowiącej stosunek podstawowy względem weksla , choć kwestii przedawnienia w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji nie podniosła . Nie uczyniła tego , choć pozwany Skarb Państwa wprost odwoływał się do kwestii skutecznego dochodzenia roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego (odpowiedź na pozew karta 61) . W samej apelacji również nie przedstawiono adekwatnego wyводу odnośnie problematyki ustania stanu zaskarżalności roszczenia powódki zabezpieczonego wekslem .

Omówienie stanowiska Sądu odwoławczego względem zawartych w apelacji zarzutów naruszenia prawa materialnego poprzedzić należy wyjaśnieniem zagadnień powstałych w związku z chwiejnym stanowiskiem powódki odnośnie granic jej żądania oraz argumentacji o występowaniu podstaw odpowiedzialności in solidum A. B. i Skarbu Państwa .

W apelacji oraz w piśmie z dnia 6 czerwca 2018 roku , wniesionym w toku postępowania apelacyjnego , powoływano się na poniesioną przez apelantkę szkodę w kwocie 7.313 zł , która pozostawać miała w związku przyczynowym z bezprawnym działaniem pozwanego . Do uiszczenia tej kwoty wezwano A. J. (1) w sprawie XV C (...), tytułem brakującej opłaty sądowej od pozwu , po stwierdzeniu braku podstaw do wydania nakazu zapłaty .

Sąd odwoławczy wskazuje , że w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami (art. 383 k.p.c.) . Przed Sądem pierwszej instancji odwoływano się do kwestii opłaty , ale

powództwa nie rozszerzono, to jest popierano żądania przedstawione w pozwie. Przypomnieć należy zatem, że kwota 10.000 zł dochodzona pozwem oraz wskazana jako wartość przedmiotu zaskarżenia (patrz art. 368 § 2 k.p.c.) stanowiła część odszkodowania obliczonego na stronie 4 uzasadnienia pozwu na sumę 181.349,78 zł (karta 5). Stanowiła ona różnicę pomiędzy kwotą 251.868,78 zł wymienioną na wekslu wystawionym przez A. B. w dniu 30 listopada 2011 roku, a kwotą 70.519 zł, o którą Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem z dnia 28 marca 2014 roku, „pozbawił wykonalności ten tytuł wykonawczy”. Wywód ten jest o tyle nieprecyzyjny, że ani sam weksel nie stanowił tytułu wykonawczego (co oczywiste), ani na podstawie tego weksla nie wydano żadnego tytułu wykonawczego. Tok rozumowania powódki można jednak ustalić. Istotne okoliczności są przecież znane i wynikają z dołączonych na wniosek powódki akt sprawy XV C (...). To w tej sprawie A. J. (1) powołała się na wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 28 marca 2014 roku, zapadły w sprawie XV C (...) o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego oraz dołączyła jego odpis wraz z uzasadnieniem. W tym miejscu można więc tylko przypomnieć, że w tej sprawie, toczącej się z powództwa A. T. przeciwko A. J. (1), pozbawiono wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty z dnia 30 marca 2012 roku, wydanego w sprawie I Nc (...) – częściowo do kwoty 70.519 zł – na skutek uwzględnienia zarzutu powoda zapłaty tej kwoty poza postępowaniem egzekucyjnym. Oczywiście jest, że A. B. nie była zobowiązana z tytułu egzekucyjnego wydanego w sprawie I Nc (...), a więc strata, której A. J. (1) miała doznać, równa sumie wymienionej w wekslu przez nią wystawionym, pomniejszona została przez powódkę o kwotę uiszczoną w wykonaniu tytułu egzekucyjnego zasądzonego świadczenie z innego weksla i od innych osób.

Wywód przedstawiony wyżej ma więc znaczenie dla określenia treści żądania zgłoszonego przez powódkę w niniejszej sprawie, wyraźnie ograniczając odszkodowanie do części sumy wymienionej w wekslu, co wyłącza roztrząsanie czy kwota 7.313 zł, do której uiszczenia wezwano powódkę w sprawie XV C (...), stanowić może element szkody przez nią poniesionej (patrz także stanowisko pełnomocnika powódki przedstawione podczas rozprawy apelacyjnej z dnia 17 kwietnia 2019 roku – protokół sporządzony za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk 00.07.00). Zupełnie oczywiste jest również, że powódka nie dochodziła zadośćuczynienia, a więc jej odniesienia do krzywdy jakiej miała doznać na skutek skasowania weksla, którego była posiadaczką, są dla rozstrzygnięcia sprawy prawnie obojętne.

Wywód ten przekonuje jednocześnie o tym, że sama powódka traktuje weksel wystawiony przez A. B. jako gwarancyjny, skoro uzależnia zakres odpowiedzialności z weksla od zdarzeń niezwiązanych z zapłatą sumy wekslowej.

Wreszcie pociąga za sobą również i ten wniosek, wynikający zresztą także z akt sprawy I Nc (...), że wierzytelność A. J. (2) o zapłatę jednej kwoty 251.868,78 zł zabezpieczono dwoma weksłami, z wystawienia A. B. i A. T. Podobnie z akt XV C (...) wynika, że zobowiązanie A. B. i A. T. traktowała jako solidarne, co stanowi przecież jasne odniesienie do powodów wystawienia weksli. U podstaw wystawienia obu weksli leży więc jeden stosunek prawny, który w kontekście opisywanej przez Sąd pierwszej instancji ugody z dnia 24 kwietnia 2012 roku, zawartej przez wymienionych oraz B. B., dotyczył „wszelkich roszczeń objętych umową najmu nr (...) z dnia 1 lipca 2011 roku, wszelkich roszczeń objętych protokołem zdawczo – odbiorczym z dnia 20 listopada 2010 roku lokalu użytkowego położonego w G. przy ul. (...), a co do dłużników B. B. i A. T. – wszelkich roszczeń objętych nakazem zapłaty z dnia 30 marca 2012 roku wydanym w postępowaniu nakazowym z weksla – sygnatura akt I Nc (...)”. Z tej przyczyny, wynikającej z samego sformułowania żądania pozwu, wynika konieczność uwzględnienia, że weksel miał pełnić funkcję gwarancyjną i zabezpieczać wierzytelność wynikającą ze stosunków prawnych powódki z wymienionymi wyżej dłużnikami.

Sąd odwoławczy stwierdza, że argumenty A. J. (1) o odpowiedzialności in solidum A. B. i Skarbu Państwa są wewnątrznie niespójne. Solidarność nieprawidłowa obejmuje przypadki gdy kilka osób na podstawie całkowicie odrębnych stosunków prawnych jest zobowiązanych do spełnienia w całości tego samego świadczenia wobec jednego podmiotu. Powódka twierdzi, że występuje taki zbieg odpowiedzialności A. B. z weksla i Skarbu Państwa z deliktu. Konstrukcja taka nie ma podstaw. Odpowiedzialność Skarbu Państwa wynikać ma z wadliwego przekreślenia weksla, jako zdarzenia niweczącego jego znaczenie źródła zobowiązania A. B. To właśnie wygaśnięcie podstaw odpowiedzialności z weksla uzasadniać ma delikt. W rzeczywistości jest więc tak, jak to przedstawił Sąd Rejonowy, to

jest nie ma podstaw do przyjmowania odpowiedzialności in solidum A. B. i Skarbu Państwa za jeden dług , a kluczowe znaczenie dla sprawy ma ustalenie czy bezprawne przekreślenie weksla spowodowało szkodę w mieniu A. J. (1) .

Sąd odwoławczy przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji , a więc nie ma potrzeby ich ponownego przytaczania . Ustalenia te stanowią zresztą w zasadniczej części relację z przebiegu postępowań sądowych I Nc (...) i XV Nc (...) (następnie XV C (...)) , nie były sporne i nie są kwestionowane .

Sąd odwoławczy podziela także stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku , że okoliczności faktyczne nie potwierdzają aby powódka na skutek bezprawnego przekreślenia weksla doznała szkody . Tej upatruje powódka w samym fakcie przekreślenia weksla . Jest to zdarzenie , które wyłącza jego wykorzystanie jako podstawy powództwa o zapłatę , a zwłaszcza wniosku o jego rozpoznanie w postępowaniu nakazowym . Nie ma jednak uzasadnienia aby utratę znaczenia wypełnionego blankietu wekslowego utożsamiać z uszczerbkiem w mieniu powódki , to jest w sposób jednaki jak zniszczenie jej rzeczy , powodujące stratę odpowiadającą wartości rzeczy . Suma wekslowa powinna być równa zobowiązaniu wynikającemu ze stosunku prawnego istniejącego pomiędzy A. J. (1) , a jej dłużnikami , w tym A. B. . Weksle , w tym wystawiony przez A. B. , ułatwić miały dochodzenie wierzytelności . Stratą jest pomniejszenie majątku poszkodowanego , a więc roszczenia swojego nie mogła powódka opierać tylko na twierdzeniu o utracie udogodnień wynikających z posiadania weksla gwarancyjnego . Jej wierzytelność względem A. B. nie wygasła w chwili przekreślenia weksla ani zdarzenie to nie spowodowało umniejszenia aktywów powódki .

Przedstawiony w apelacji i powtórzony także w piśmie z dnia 6 czerwca 2018 roku wywód o wystąpieniu z pozwem w sprawie XV Nc (...) już po upływie terminu przedawnienia wierzytelności ze stosunku umownego leżącego u podstaw weksla własnego A. B. odnosi się zatem do straty , jako odwleczonego w czasie skutku przekreślenia weksla , mającego wynikać także z charakteru wierzytelności zabezpieczonej wekslem i upływu czasu , czyli w pewnym uproszczeniu , czynników determinujących określenie terminu przedawnienia , początku jego biegu i daty zakończenia , pociągającej za sobą możliwość uchylecia się przez dłużnika od zaspokojenia długu ze stosunku podstawowego (art. 117 §§ 1 i 2 k.c.) . Twierdzi się , że w czasie gdy powódka wносиła pozew (grudzień 2014 roku) roszczenie ze stosunku podstawowego nie mogło być już skutecznie dochodzone z uwagi na jego przedawnienie .

Zauważyć należy zatem , że problematyka ta , pomimo postawienia przez pozwanego zarzutów dotyczących potrzeby wykazania , że brak weksla uniemożliwił dochodzenie roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego , została przez powódkę pominięta w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji . Twierdzenia przedstawione w postępowaniu apelacyjnym nasuwają zaś zasadnicze wątpliwości co do zgodności ze stanem rzeczywistym , bowiem z okoliczności przywoływanych przez samą powódkę wynika , że w dniu 24 kwietnia 2012 roku A. J. (1) , A. B. , a także pozostałe osoby zainteresowane ułożeniem stosunków z wierzytelności zabezpieczonej weksłami , zawarły ugodę , która miała także znaczenie uznania roszczenia , co zgodnie z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. w związku z art. 124 § 1 k.c. powoduje przerwę biegu przedawnienia i rozpoczęcie jego biegu na nowo (patrz ugoda dołączona przez powódkę do pozwu w sprawie XV Nc (...) – karta 32 i nast.) . Zauważyć należy także , że istotne dla oceny tego zagadnienia elementy stosunku prawnego leżącego u podstaw weksla nie są znane i nie zostały przez powódkę powołane .

Trzeba wreszcie wskazać , że A. J. (1) znalazła się z chwilą przekreślenia weksla w sytuacji prawnej określonej w art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe (obecnie tekst jednolity z 2016 roku Dziennik Ustaw pozycja 160) – ten , komu weksel zaginął , może żądać od sądu rejonowego uznania weksla za umorzony . Zgodnie z art. 100 Prawa wekslowego na podstawie orzeczenia , uznającego weksel za umorzony , można wykonywać wszystkie prawa z weksla (oba przepisy w związku z art. 103 Prawa wekslowego) . Przez zaginięcie weksla rozumieć należy również także jego uszkodzenie , które uniemożliwia wykonywanie praw wekslowych . Przekreślenie , którego forma oznacza unieważnienie weksla , dokonane jednak w sposób sprzeczny z prawem , jest więc równoznaczne z zaginięciem weksla . Powódka , po złożeniu weksla do akt sprawy sądowej nie przestała być jego posiadaczem . Przekreślenie weksla wystawionego przez A. B. nie stanowiło aktu posiadacza weksla , który w ten sposób wyraża wolę zniweczenia jego znaczenia prawnego ani aktu wystawcy , któremu weksel zwrócono po zapłacie sumy wekslowej . Będąc aktem bezprawnym uzasadniało wszczęcie postępowania amortyzacyjnego . Wykonywanie uprawnień z weksla zostało więc powódce czasowo zablokowane . Jak wynika z oświadczenia pełnomocnika powódki przedstawionego

podczas rozprawy apelacyjnej z dnia 17 kwietnia 2019 roku nie wszczynano postępowania o umorzenie weksła (protokół j.w. 00.16.00).

W tym stanie rzeczy, na mocy art. 385 k.p.c., apelacje oddalono.